

Trygt og godt barnehagemiljø

Miriam Ekra og Line Duesund Svendsen

Fylkesmannen i Agder

11.sep 2020

Hva er det å ha det trygt og godt i barnehagen?

Trygt og godt
barnehagemiljø – ny lov.

Organisering av ansvar for
barnehagemyndighet.

Fylkesmannen i Agder

Facebook Fylkesmannen i Agder
Nettside fylkesmannen.no/av

I sakene våre ser vi at gutter og jenter opplever:

- Utestenging og blikking
- Nettkrenkelseser
- Fysiske krenkelseser
- Atferdsvansker
- Psykiske helseplager
- Fag-/læreversker

Sakene meldes til oss fordi:

- Samarbeidet med skolen har blitt dårlig
- Opplever ikke å bli hørt
- Skolen har håndtert saken uten hjelp fra andre
- Rettighetene til enkeltbarn synes å stå mot hverandre

«Jeg falt ut av videregående i barnehagen»

Gjennomføringsgrad i videregående skole 2013-2018.

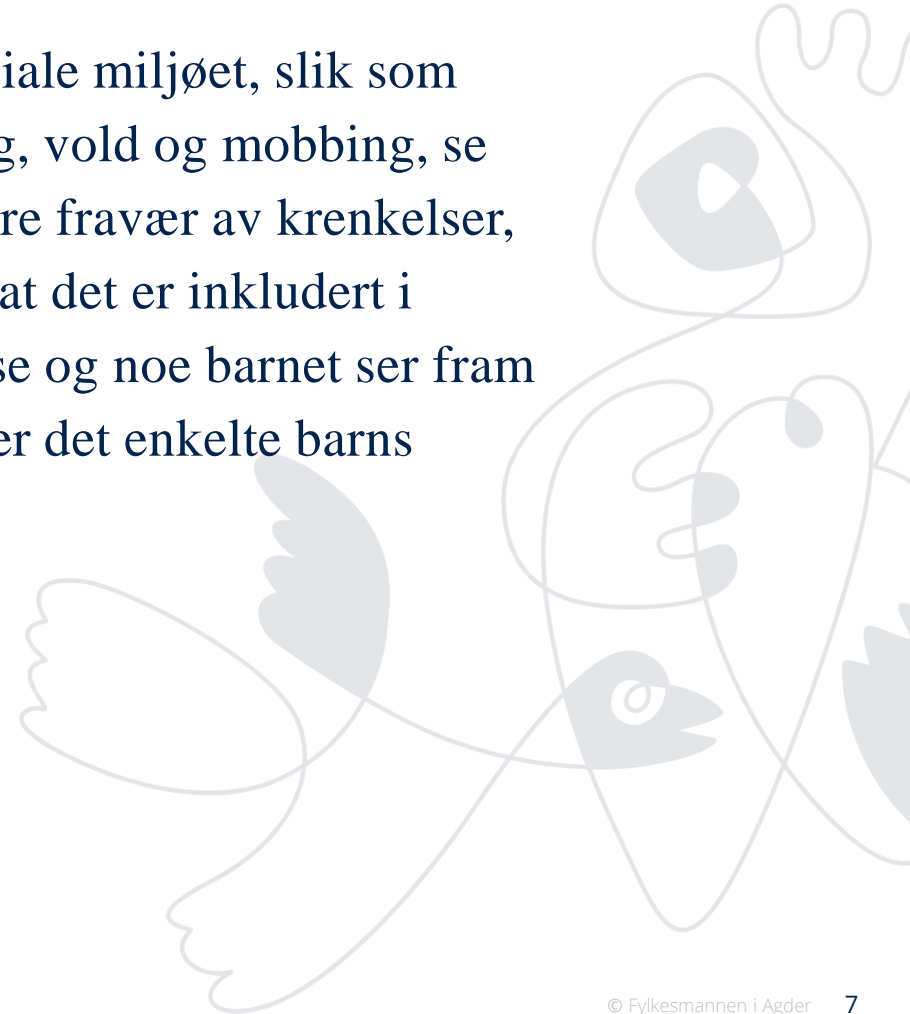
Aust-Agder 74,5 %

Vest-Agder 76,7 %

Godt leke- og læringsmiljø

Et godt leke- og læringsmiljø omfatter alle deler av det psykososiale miljøet, slik som vennskap, inkludering og forebygging av krenkelser, trakassering, vold og mobbing, se NOU 2012:1. Et trygt og godt barnehagemiljø innebærer ikke bare fravær av krenkelser, men at barnet selv opplever at det er trygt og godt i barnehagen, at det er inkludert i barnegruppen, og at det å gå i barnehagen er en positiv opplevelse og noe barnet ser fram til. De ansatte i barnehagen må være bevisste på hva som påvirker det enkelte barns opplevelse av barnehagemiljøet.

Artikkel 3 i barnekonvensjonen - barnets beste
Voksne skal gjøre det som er best for barn.

Artikkel 12 i barnekonvensjonen
Alle barn har rett til å si meningen sin, og deres meninger skal bli tatt på alvor.

BK art 19 Alle barn har rett til beskyttelse mot vold, som også omfatter beskyttelse mot mobbing og andre krenkelser

Fylkesmannen i Agder

Facebook Fylkesmannen i Agder
Nettside fylkesmannen.no/av

[For faddere](#) [For medlemmer og frivillige](#) [Blogg](#) [Om oss](#) [Nettbutikk](#) [A A](#) [Søk](#)

VÅRT ARBEID

ENGASJER DEG

STØTT BARN

Du er her: [Hjem](#) / [Vårt arbeid](#) / [Barns rettigheter](#) / [Barnekonvensjonen](#) / [Rettighetsslottet](#)

VELKOMMEN TIL NYE RETTIGHETSSLOTTET

Redd Barnas undervisningsmateriell om barns rettigheter for de eldste barna i barnehagen og elever på 1.-4. trinn.

BESØK RETTIGHETSSLOTTET

LÆR OM BARNAS RETTIGHETER

I Rettighetsslottet kan barn lære om sine rettigheter, blant annet gjennom tegneserier, musikkvideoer, spill, filmer og quiz. Barn i Norge og flere andre land i verden forteller om retten til å bli hørt, om rettferdighet og urettferdighet, og om

Formålet i barnehageloven § 1

«Ivareta barnas behov for omsorg og lek,»

«De skal lære å ta vare på seg selv,
hverandre og naturen»

«bidra til trivsel og glede i lek og læring, og
være et utfordrende og trygt sted for
fellesskap og vennskap»

Livsmestring og helse

Rammeplanen:

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Livsmestring og helse

Rammeplanen:

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen.

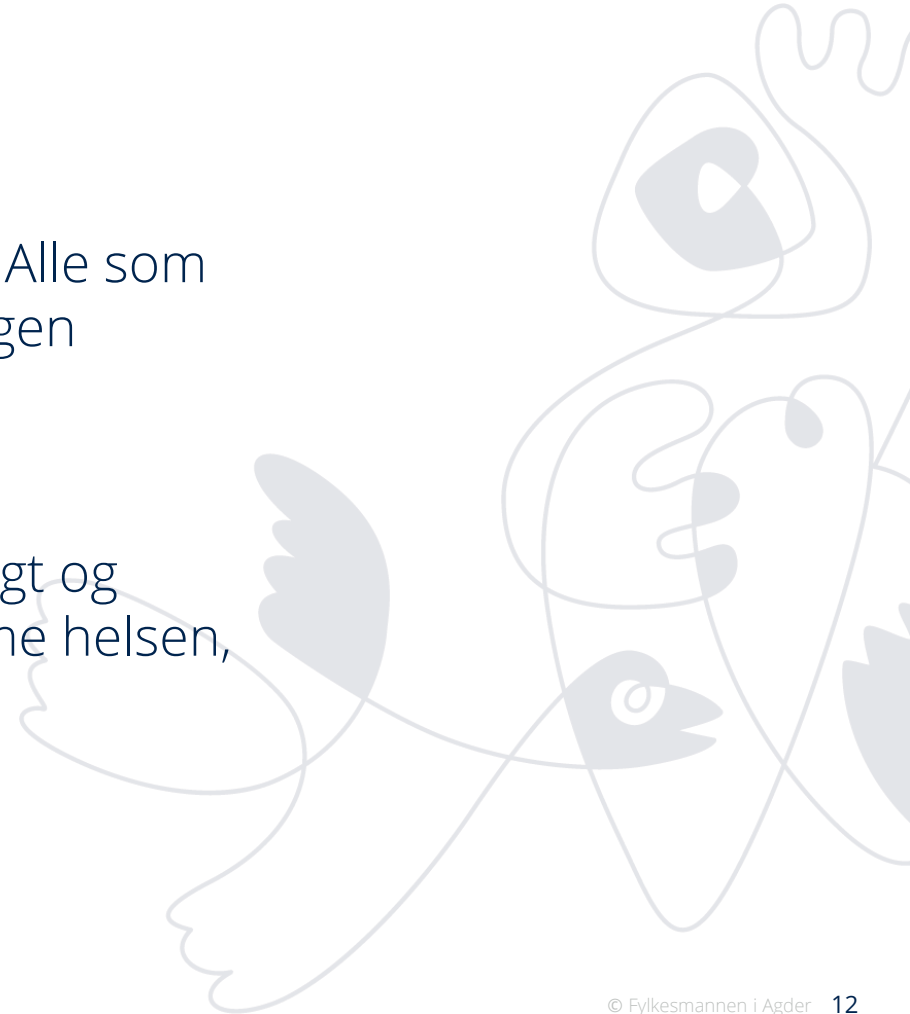

§ 41. *Nulltoleranse og forebyggende arbeid*

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Hva er krenkelser i barnehagen?

§ 41 Gripe inn

Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Krav til nulltoleranse og gripe inn ved krenkelseser.

Foto: pixabay

- Plikt til å gripe inn ved krenkelseser.
- Gjelder der og da.
- Kan bety at barnet ikke har det trygt og godt.
- Men – hvordan gripe inn uten å selv krenke?

Hvordan pleier voksne i barnehagen å gripe inn?

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap

Personalet skal:

- støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner
- samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap
- støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger
- støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

§ 41 Forebyggende arbeid

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Forebygge

Kompetansetiltak

Dialog med foreldre

Arbeid i barnehagen

Snakke med barna

Holdning

Kunnskap

Handling

Rettslige krav for skole om forebygging

- Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?
- Jobber rektor for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet?
- Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?

https://cdn.pixabay.com/photo/2016/09/01/01/43/little-boy-1635065__480.jpg

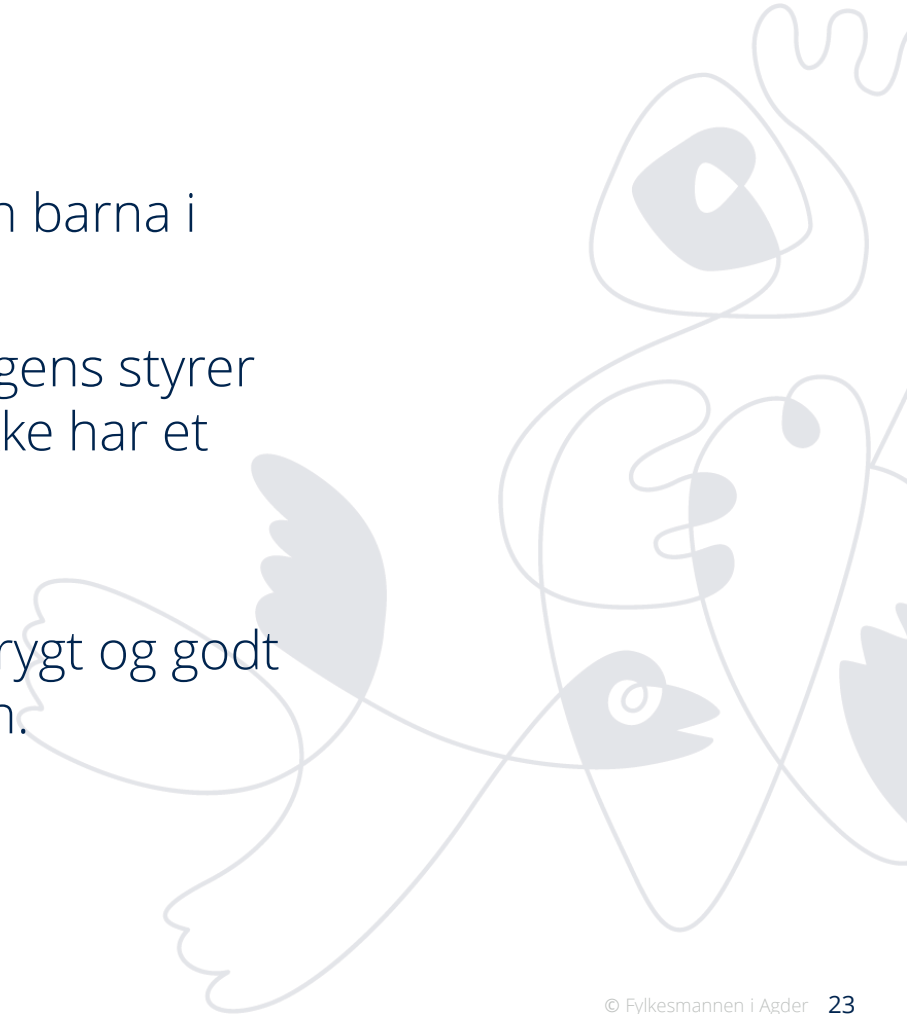

§ 42. *Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)*

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Aktivitetsplikt

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

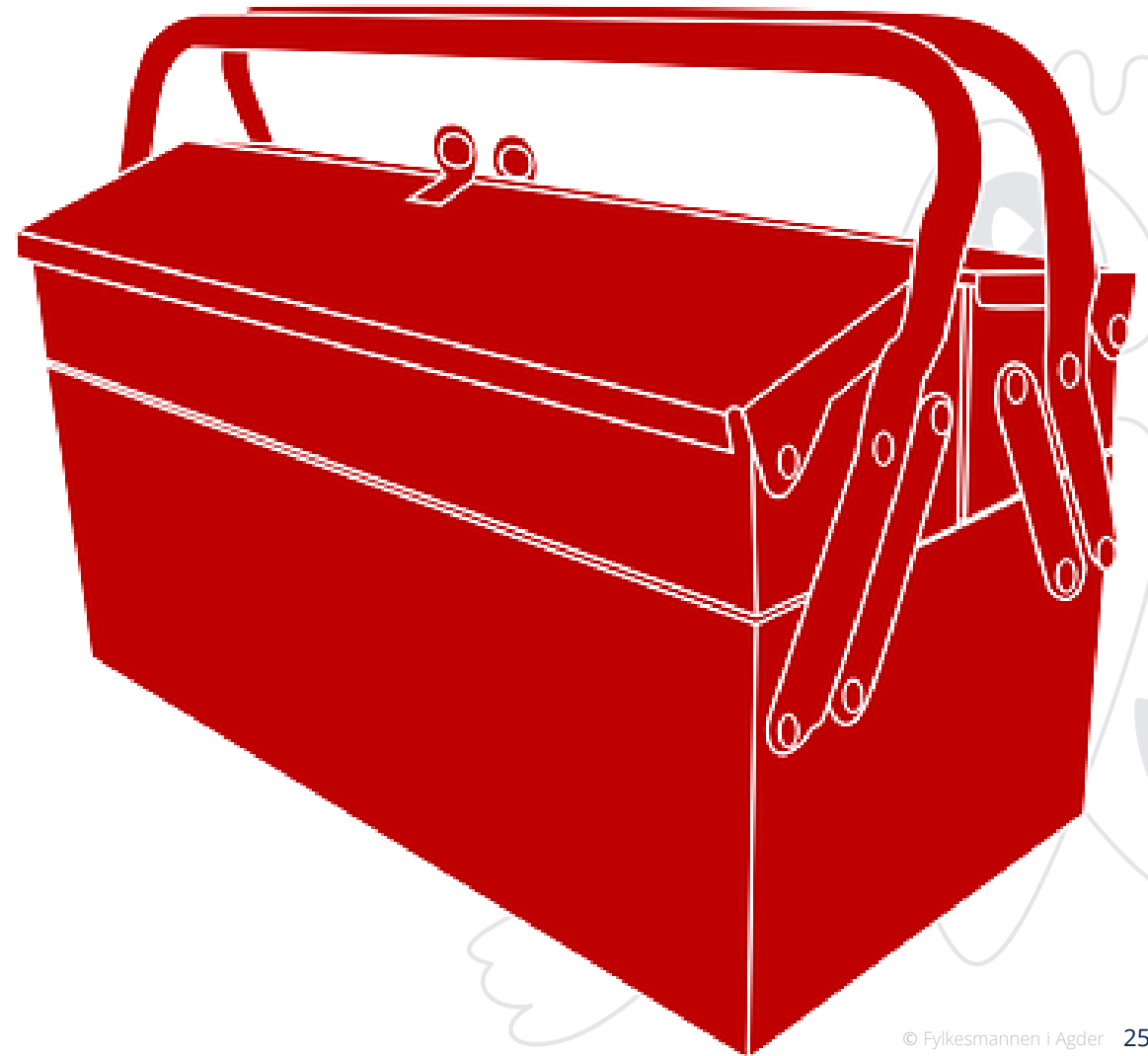
Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

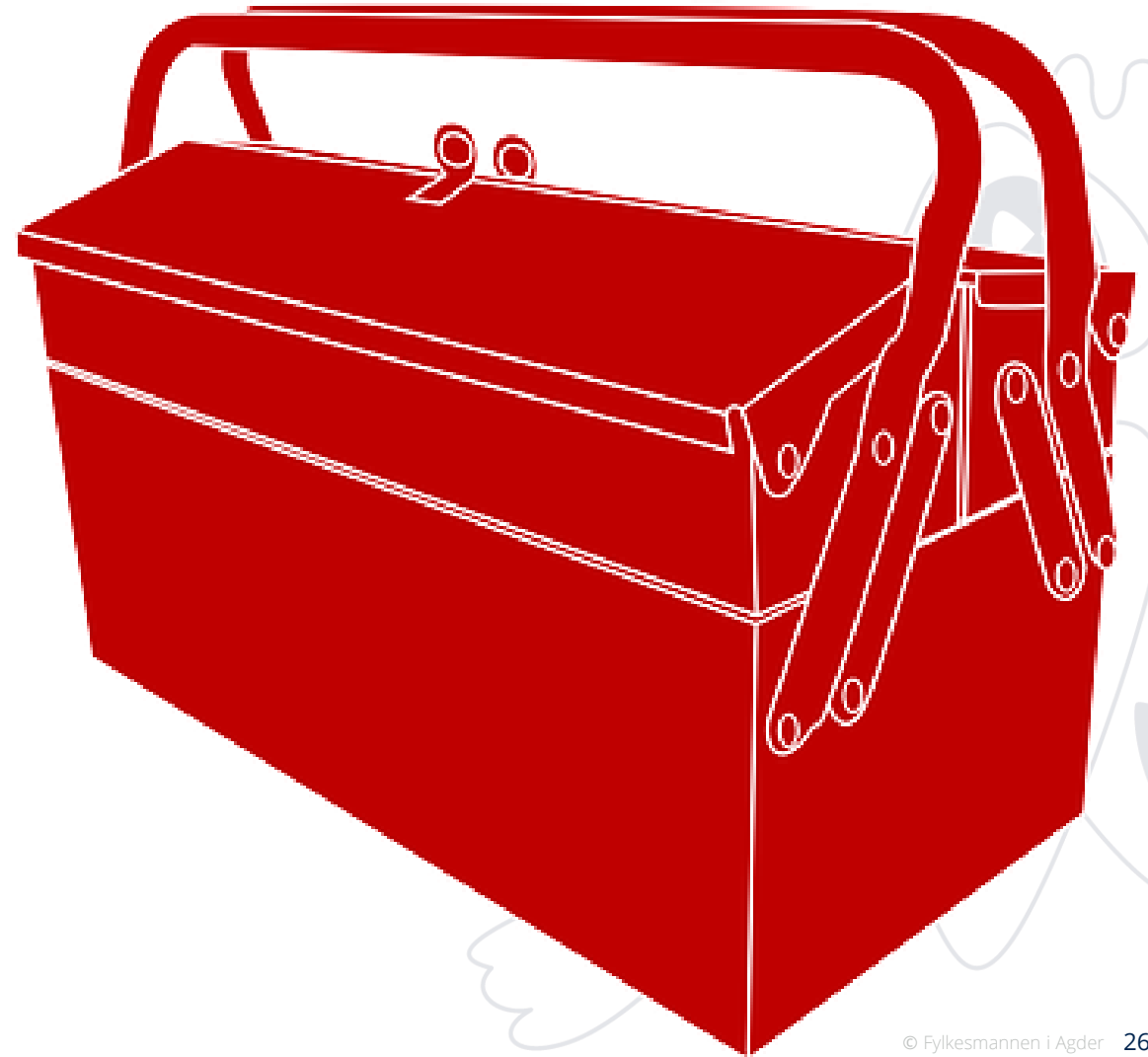
Aktivitetsplikten en verktøykasse

https://cdn.pixabay.com/photo/2014/04/03/10/25/toolbox-310408__480.png

Aktivitetsplikten en verktøykasse for tidlig innsats

Objektiv og subjektiv vurdering.

Om det foreligger en krenkelse er en objektiv vurdering – bygget på en helhetlig vurdering av situasjonen.

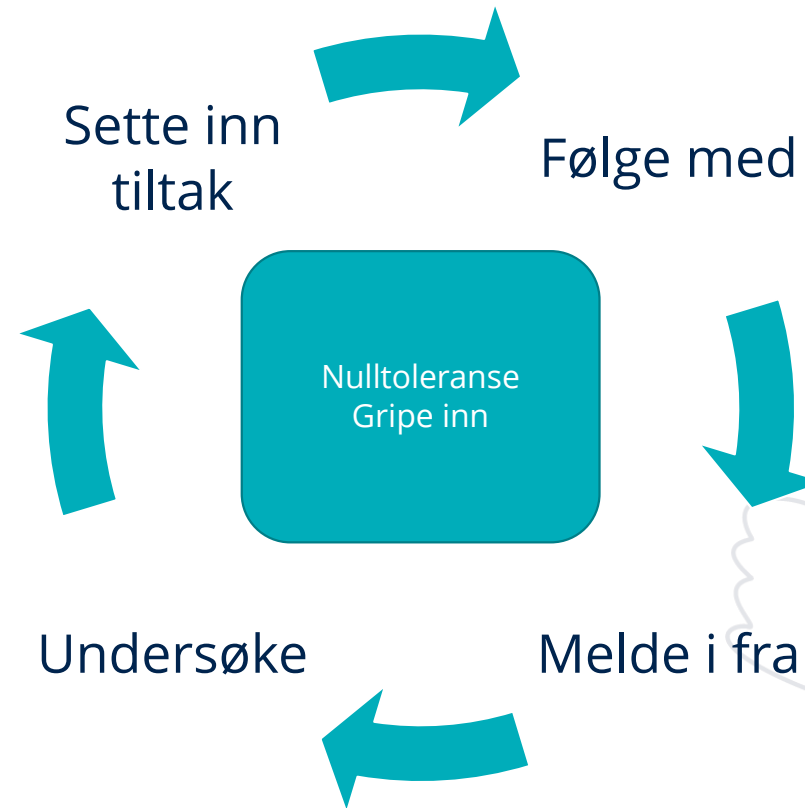
Nulltoleranse og plikten til å gripe inn inntre det personalet objektivt sett kan forstå at det foreligger en krenkelse.

Om barnet opplever selv å ha et trygt og godt barnehagemiljø er en subjektiv vurdering.

Barnehagens aktivitetsplikt

§ 42 Følge med

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Følge med – trygt og godt barnehagemiljø!

Du ser det ikke får du tror det.....

Et oppmerksomt blikk.

Også følge med på de voksne...

Systematisk observasjon.

Ekstra sårbare barn.

Hele barnet – hele løpet

Ett til to barn ble systematisk avvist og utestengt fra lek.

Typisk for barna:

Manglende lekekompetanse

Manglende språk- eller kommunikasjonsferdigheter

Offeret ble oversett og negativt definert av de ansatte i barnehagen

§ 42 Melde fra

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.
Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Mistanke- Melde fra!

Terskelen for å melde fra.

Henger sammen med hvordan man følger med.

Ingen formkrav.

Konkret vurdere hvor raskt.

§ 42 Undersøke

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

§ 42 Undersøke

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Undersøke!

Ikke finne bevis – men hva er utfordringen.

Snakke med barn!

Fylkesmannen i Agder

Foto: https://cdn.pixabay.com/photo/2018/05/22/22/36/girl-3422711__480.jpg

11.sep 2020

Skriftlig plan

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres.

Aktivitetsplan

Elevens navn: Sander Olsen

Klasse: 3B

Dato: 10.09.2020.

Hovedmål:

Sander skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. Gjennom å skape et inkluderende og trygt klassemiljø og behandle Sander på en måte som gjør at han følger seg som en viktig del av klassen.

Problemet tiltakene skal løse:

Sander har over tid hatt utfordringer i det sosiale på skolen. Over tid har det vært forsøkt ulike tiltak for å trygge Sander slik at han kan fungere bedre sammen med andre i friminutt og i klasserommet. Både skolen og hjemmet opplever at sander har hatt bedre dager på skolen etter sommeren.

Utfordring	Tiltak	Når	Ansvarlig
<p>Sander opplever ikke å være en del av felleskapet i klassen.</p> <p>Han opplever også at de voksne ikke liker han.</p>	<p>Lærere skal ha fokus på at Sander deltar i aktiviteter i klassen på lik linje med andre.</p> <p>De voksne skal ha fokus på positiv atferdsregulering.</p> <p>Rose det som vi vil ha mer av.</p> <p>Sette i gang tiltak for å bygge relasjoner og inkludering i klassen etter plan som ble overlevert foreldrene i møte.</p>	<p>Alle disse tiltakene skal gjennomføres hele skoleåret, men evalueres i samarbeidsmøter og evalueringsmøter gjennom året. Første gang 3. mai.</p>	<p>Kontaktlærer</p>

<p>Kommunikasjon mellom skole og hjemmet</p>	<p>Vi sender hjem informasjon om gode episoder/timer så ofte vi kan.</p> <p>Kontaktlærer sender oppsummering ukentlig med positivt/negativt.</p> <p>Episoder med krenkelser meldes umiddelbart.</p> <p>Hjemmet sender til skolen hvis det kommer frem noe hjemme</p>	<p>Ut skoleåret</p>	<p>Kontaktlærer</p>
<p>Sander strever med å komme inn i lek eller aktivitet i friminuttene</p> <p>Han kan da alene og sammen med andre finne på uønsket atferd</p>	<p>Vaktene i del B av skolegården er informert om dette, og skal følge med på avstand.</p> <p>Dersom Sander går alene, eller sammen med andre ser ut til å finne på ønsket aktivitet skal vekten oppsøke Sander og involvere seg.</p>	<p>Ut skoleåret</p>	<p>Rektor</p>

Evaluering av tiltak:

I møte med foresatte 10. september ble det drøftete hvilke tiltak vi nå mener kan være best mulig til hjelp for Sander, samtidig som Sanders behov for å ikke skille seg ut fra de andre blir ivaretatt. Det har tidligere vært drøftet om en ekstra voksen skal være i nærheten av ham i friminuttene for å hjelpe ham inn i aktivitet, og samtidig skjerme for å unngå å krenke andre. Dette ønsker ikke Sander, men i samarbeid med foresatt ble vi enige om at det skal være en voksne ute som følger litt ekstra med. Utover det vurderer vi at det viktigste tiltaket er hvordan de voksne bygge relasjoner til ham, viser tydelig overfor ham og andre at han er godt likt, motivere gjennom ros og positiv oppmerksomhet og bygge et inkluderende klassemiljø.

Er det behov for videre tiltak:

Ja.

Underskrift og dato:

Skolen, eleven og foresatte

Hva inneholder en god aktivitetsplan?

Tiltak

- Individ
- Gruppe
- System

Udirs. tiltakspakke

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/>

Tiltak:

Eksempler på tiltak

- [Tiltak - ledelse](#)
- [Tiltak - relasjoner](#)
- [Tiltak - fellesskap og miljø](#)
- [Tiltak - hjem-skole-samarbeid](#)

§ 43. *Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn*

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer.

Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

§ 43. *Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn*

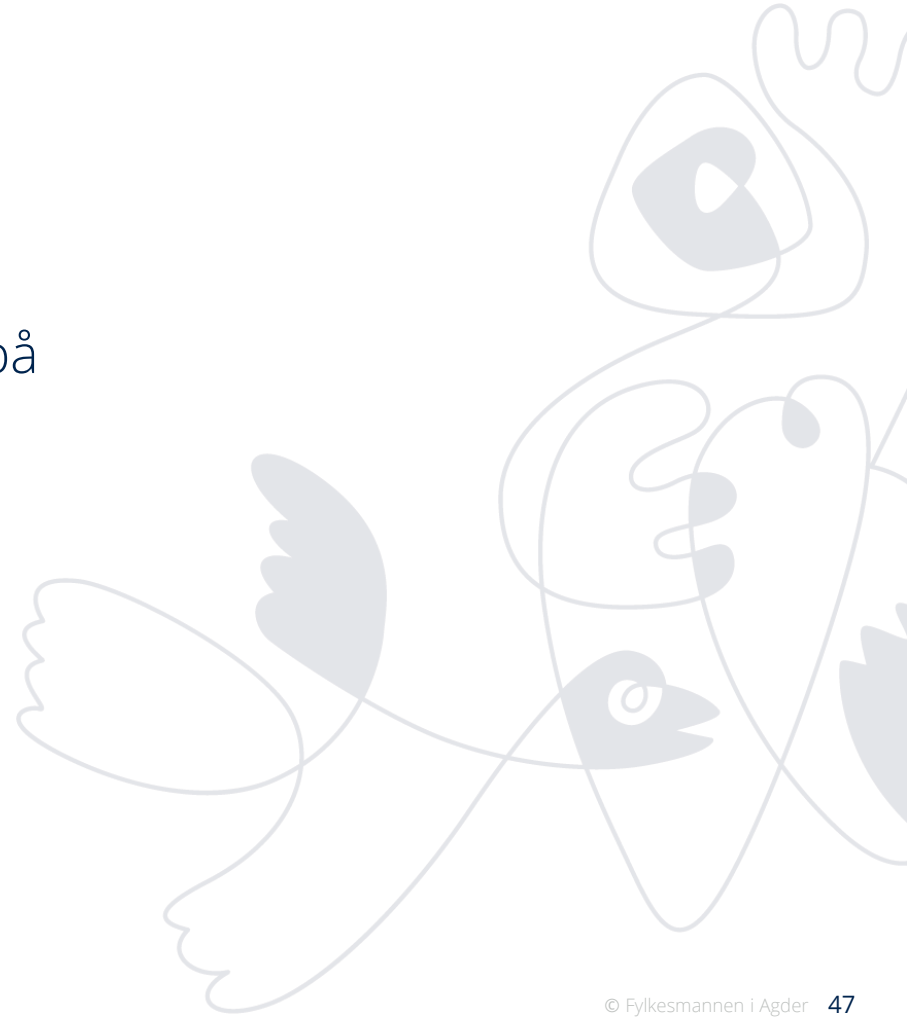
Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Hvordan kan rektor håndtere § 9 A-5-saker på en god måte?

Om rektors håndtering av saker hvor elever opplever seg krenket av voksne på skolen

Tre hovedpoeng

1. Å lage en plan for håndteringen av § 9 A-5-saker er en lette i arbeidet når man står i en sak.
2. Regelverket gir skoleeier en rolle i § 9 A-5-saker. Da skoleeier har som oppgave å støtte og veilede skolene kan skoleeier utforme en felles prosedyre for håndtering av § 9 A-5-saker som gjelder for alle skolene i kommunen. Dette vil støtte rektorenes i håndteringen av sakene.
3. Rektorene i undersøkelsen benyttet et bredt spekter av ledelseshandlinger for å håndtere saken for eleven, den ansatte, og i personalgruppa.

Vonde ting skjer

Lag en plan nå!

Foto:

Ikke en individuell rett med klageinstans/håndhevingsinstans

Barnehagemyndighet kan veilede og ha tilsyn .

Fylkesmannen kan ha veilede og ha tilsyn.

Et lag rundt barnet!

Tverrfaglig samarbeid – BTI

Kommunale helsetjenester

Barnevern

Barnehagemyndighet

§ 11 Krav til likebehandling og uavhengighet

*Kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehager når den utfører oppgaver som barnehagemyndighet. Kommunen skal **organisere oppgavene** den har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier når dette er **egnet til å ivareta tilliten** til kommunens upartiskhet som barnehagemyndighet.*

Myndighet - tillitt - upartiskhet – likeverdige –
legitimitet - avstand - rettssikkerhet – klart
skille – roller

F.eks.

Dispensasjoner

Tilsyn

§ 9 Internkontroll i barnehagen

Barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges.

*Internkontrollen skal være systematisk og **tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.***

*Ved internkontroll etter denne paragrafen skal **barnehageeier***

- a) utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.*

Internkontroll

Sikre at lovkrav oppfylles.

Forutsetter gode risikovurderinger i barnehagen.

Effektivisere, målrette og systematisere barnehagemyndighetens tilsyn.

Kommuneloven krav til kommunale barnehager.

Økonomisk tilsyn til Udir.

Udir. veileder og føre tilsyn.

Kommer ny høring ift. tilskudd og økonomi.

Kommunen beholder oppgaven med å gi dispensasjon.

Ny høring på endring i forskrift når det gjelder styrer-ressurs og krav til bruk av vikar.

Barns beste

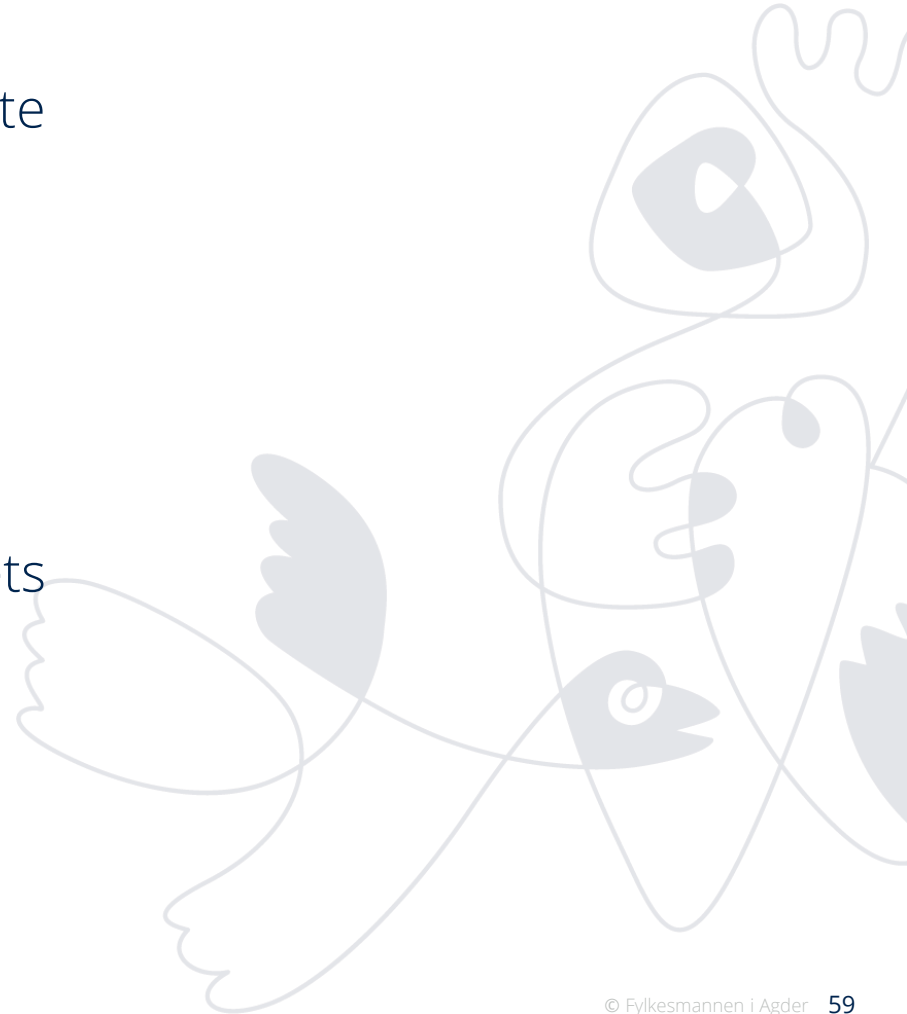
§ 3 Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet **og i saker som gjelder dem selv.**

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

[Hjem](#)

[Dialogmodellen](#)

[Dialogmøte](#)

[Dialogsamtalene](#)

[Verktøykasse](#)

[Ressurser](#)

Dialogmodellen

Stopp musikk

Tør vi snakke om at **mobbing** **skjer i våre** **barnehager?**

Förebyggende arbeid mot mobbing